

Ontwerp startbeslissing signaalgebied

KOTSBOS (SG_R3_BES_14)

SCHILDE

STATUS/VERSIE: goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 31/03/2017

LEESWIJZER

Op 31/03/2017 nam de Vlaamse Regering een beslissing over de vervolgstappen (vervolgtraject en beleidsopties) voor dit signaalgebied. Deze beslissing kadert in de uitvoering van de conceptnota (VR 29 maart 2013) met de aanpak voor het vrijwaren van het waterbergend vermogen in kader van de korte termijnactie van het groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Deze fiche beschrijft voor het signaalgebied “Kotsbos” de gekozen beleidsopties (ontwikkelingsperspectief) en het vervolgtraject op basis van een ontwerp-startbeslissing, zoals voorbereid door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid.

Hoofdstuk 1 geeft een algemene situering van het signaalgebied weer en hoofdstuk 2 motiveert de afbakening van het signaalgebied. Hoofdstuk 3 beschrijft de overstromingsgevoeligheid van het signaalgebied en in hoofdstuk 4 worden de diverse visies op dit gebied besproken.

Hoofdstuk 5 omvat een korte weergave van het overleg dat met de betrokken lokale besturen gevoerd werd.

In hoofdstuk 6 wordt aangegeven voor welke beleidsoptie(s) gekozen is/zijn en welk instrument en/of initiatiefnemer hieraan gekoppeld zijn. Naargelang de rol van het signaalgebied voor het behoud van waterbergend vermogen en het algemeen beoordelingskader, zoals opgenomen in de omzendbrief LNE/2015/2, om nieuwe ontwikkelingen in overstromingsgevoelig signaalgebied te beoordelen, werd een keuze gemaakt tussen de volgende 3 opties:

1. Optie A - beperkte randvoorwaarden (type infiltratie, waterconservering,...)
indien de bestemming compatibel blijkt met het waterbergend vermogen, eventueel mits beperkte randvoorwaarden (bv voor infiltratie of waterconservering);
2. Optie B - maatregelen met behoud van bestemming (type overstromingsvrij bouwen)
indien er een overstromingskans bestaat maar de bestemming compatibel kan zijn met het waterbergend vermogen mits overstromingsvrij bouwen;
3. Optie C - vrijwaren van bebouwing
indien de bestemming niet compatibel is met het waterbergend vermogen en vrijwaren van bebouwing op basis van de overstromingskans aangewezen is.

Hoofdstuk 7 omvat de conclusies voor het signaalgebied en geeft de richting weer op basis waarvan de omzendbrief “Richtlijnen voor de toepassing van de watertoets bij het vrijwaren van het waterbergend vermogen in signaalgebieden” in dit gebied toegepast moet worden. In dit hoofdstuk is ook de beslissing van de Vlaamse Regering van opgenomen.

De conceptnota, de omzendbrief en de beslissing van de Vlaamse Regering van 31/03/2017 zijn terug te vinden op www.signaalgebieden.be.

1 Situering

1.1 Algemeen

Gemeente(n): Schilde

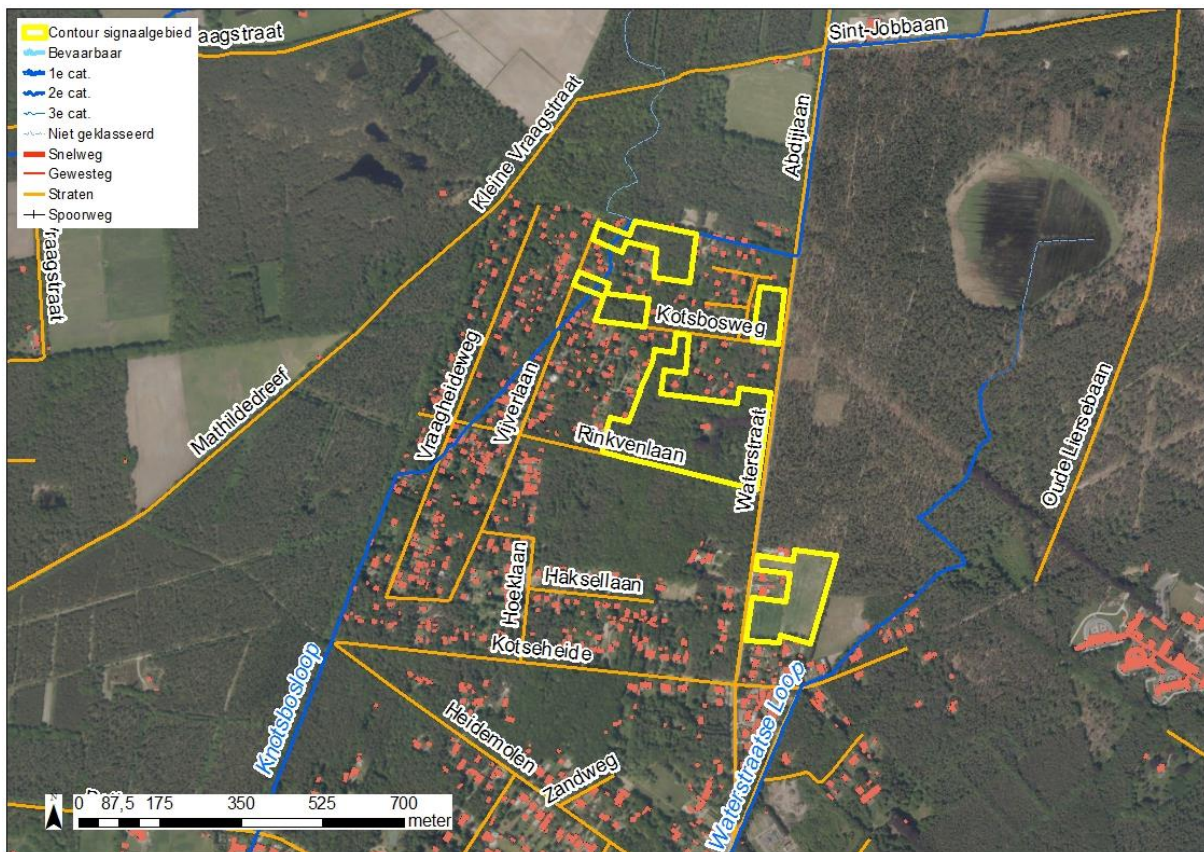
Provincie(s): Antwerpen

Ligging: Het signaalgebied bestaat uit 2 deelgebieden: tussen gemeentegrens met Brecht, Waterstraat, Rinkvenlaan en Vijverlaan en tussen Waterstraat en gemeentegrens met Zoersel.

Bekken: BENEDENSCHELDEBEKKEN

Betrokken waterlopen: Het signaalgebied bevindt zich in het brongebied van de Knotsbosloop (bovenloop van de Zwanebeek-Wezelsebeek) en de Waterstraatse loop (bovenloop van de Kleinebeek - Groot Schijn).

Oppervlakte: 11,1 ha

Figuur: situering signaalgebied op orthofoto (medio 2015) met aanduiding van gewestwegen, straten, waterlopen en de bebouwingstoestand volgens het Grootchalig Referentiebestand GRB. Bronnen: AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

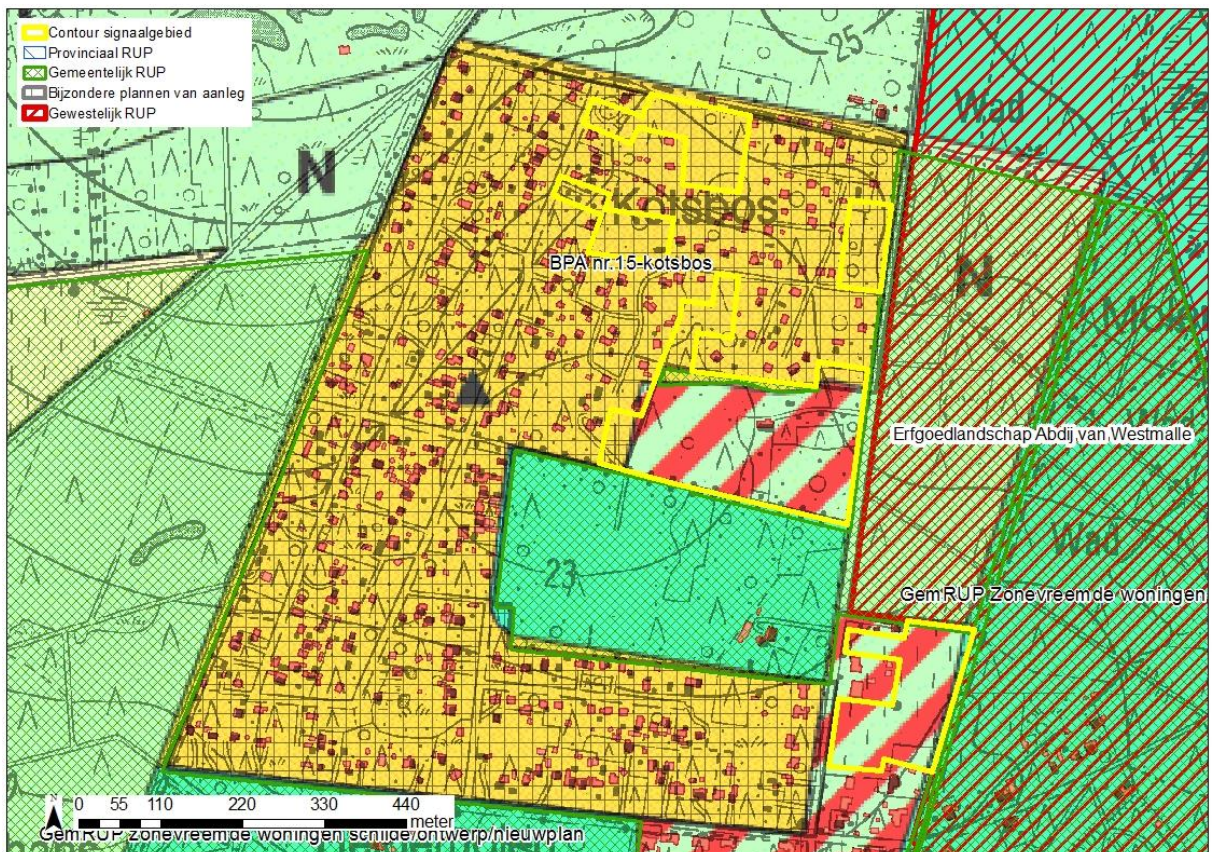
Huidige planologische bestemming:

Het signaalgebied heeft de bestemming woonpark (binnengebied tussen Waterstraat en Rinkvenlaan en zuidelijk deelgebied tussen Waterstraat en Waterstraatse loop) en zone voor verblijfsrecreatie (met BPA omgezet naar recreatiezone met beperkt woonrecht).

Globale beschrijving:

De noordelijke cluster heeft een invulling als bosgebied. De zuidelijke cluster is op heden weiland.

Figuur: situering signaalgebied op gewestplan met aanduiding van goedgekeurde BPA's en RUP's en weergave van de bebouwingstoestand volgens het Grootschalig Referentiebestand GRB. Bronnen: Ruimte Vlaanderen en AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

2 Selectie en afbakening signaalgebied

Op 4/11/2014 werd voorliggend signaalgebied door de Algemene Bekkenvergadering BENEDENSCHeldeBekken geselecteerd voor opname in de prioritair te onderzoeken signaalgebieden. De motivatie voor opname is als volgt:

Het woonpark is effectief overstromingsgevoelig.

De afbakening van het signaalgebied werd tijdens het gevoerde overleg besproken. De focus ligt op het niet-aangesneden deel van het woonpark. Ook grotere blokken binnen de recreatiezone met beperkt woonrecht worden getoetst aan het watersysteem.

3 Watersysteem

3.1 Overstromingsrichtlijn¹

3.1.1 OVERSTROMINGSGEVAARKAART

In het kader van de Europese Overstromingsrichtlijn (ORL) werden overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten opgesteld aan de hand van hydraulische modellen. De overstromingsgevaarkarten zijn de kaarten die de 'fysische eigenschappen' van de overstromingen beschrijven zoals de overstromingscontouren, waterdieptes en stroomsnelheden. De overstromingsgevaarkarten geven geen informatie wat betreft de gevolgen, de kwetsbaarheid voor of het risico van de overstromingen.

De ORL stelt dat 3 scenario's in beschouwing dienen te worden genomen voor de overstromingskaarten: kleine kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 1000 jaar of een uitzonderlijke gebeurtenis), middelgrote kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 100 jaar) en grote kans op overstromingen(terugkeerperiode van grootteorde 10 jaar).

Vermits het niet zinvol is om voor elke waterloop hydraulische modellen op te stellen, werd in Vlaanderen de basiskaart hydrografisch netwerk opgesteld die alle waterlopen omvat waarvoor de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten werden opgesteld. De basiskaart hydrografisch netwerk werd opgesteld volgens het principe dat alle waterlopen met een potentieel significant overstromingsrisico en waterlopen die water afvoeren van waterlopen met een overstromingsrisico meegenomen worden. Daarnaast werd ook de volledige kustlijn beschouwd.

Wanneer er geen gemodelleerde overstromingsgevaarkarten beschikbaar zijn wordt enkel de kaart van de Recent Overstroomde Gebieden (ROG) weergegeven². De kaarten geven steeds de huidige situatie weer en houden geen rekening met mogelijke of geplande ingrepen.

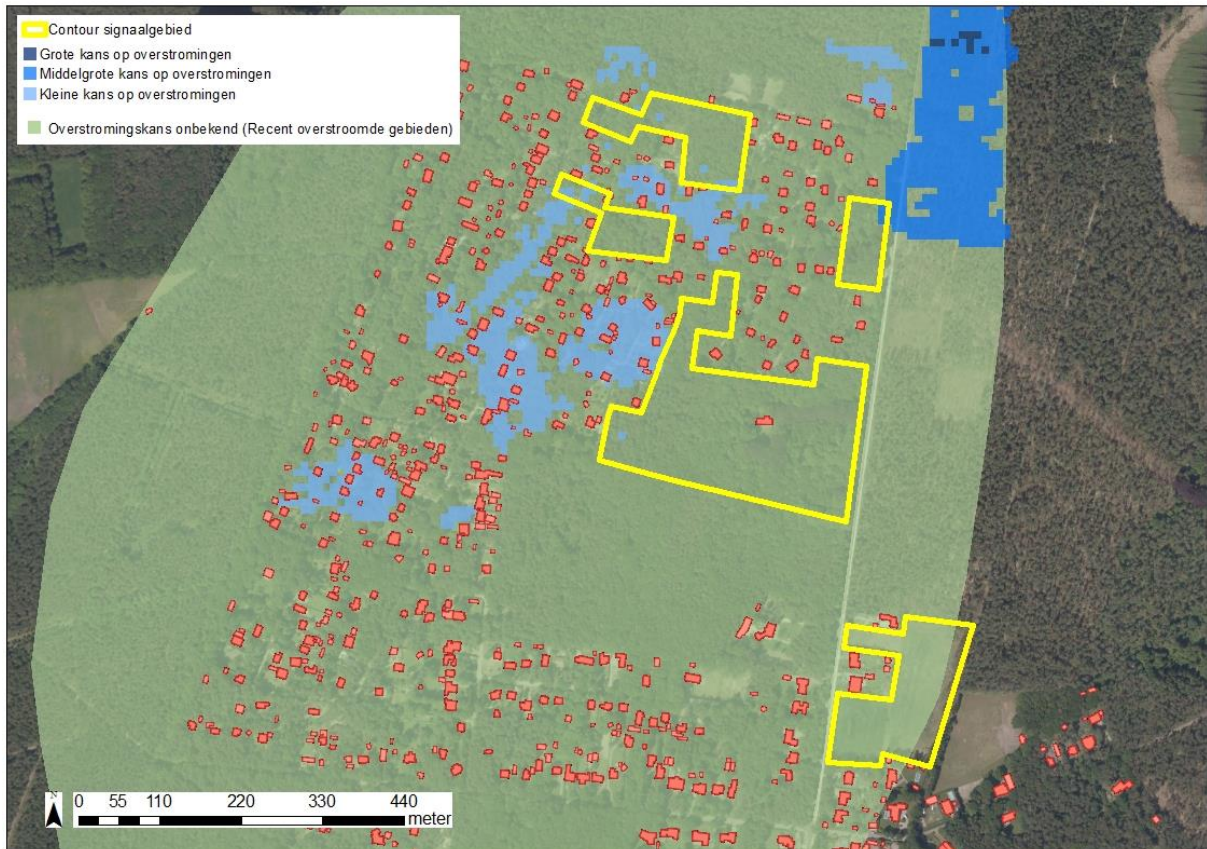
De overstromingsgevaarkarten geven een kleine overstromingskans voor de recreatiezone met beperkt woonrecht aansluitend op de Knotbosloop. Het signaalgebied valt nagenoeg volledig in Recent Overstroomd Gebied.

---

¹ Richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's. Deze richtlijn werd omgezet in het decreet Integraal Waterbeleid op 16 juli 2010.

² gebiedsdekkende afbakening van alle effectief overstroomde gebieden in Vlaanderen in de periode 1988 tot heden

Figuur: De blauwe contouren geven de huidige overstromingskans weer. Hoe donkerder blauw, hoe groter de overstromingskans. De groene contour geeft de recente overstromde gebieden (ROG) weer, waar geen specifieke overstromingskans gekend is.

3.1.2 KLIMAATTOETS

De Overstromingsrichtlijn vraagt om bij het voorkomen of beperken van mogelijk negatieve gevolgen van overstromingen rekening te houden met o.a. de invloed van klimaatverandering. Onderstaande kaarten met klimaatprojectie werden opgemaakt in kader van de orbp-studie van VMM-AOW^[3] en geven niet alleen de overstromingskans (bij gemiddelde klimaatprojectie) maar ook de overstromingsdiepte (bij hoge klimaatprojectie). Vanuit het no regret principe lijkt het aangewezen om adaptief bouwen of waterbestendig bouwen af te stemmen op toekomstige overstromingshoogtes met hoge klimaatprojectie.

De Waterstraatse loop en Knotsbosloop maken geen deel uit van het orbp-project en werden niet gemodelleerd.

3.2 Bespreking watersysteem

Het signaalgebied is effectief overstromingsgevoelig op de watertoetskaart en overstromde in 2003 (zie figuren).

Onderstaande figuren geven de afstroomgebieden van de Knotsbosloop en de Waterstraatse loop ter hoogte van het signaalgebied weer.

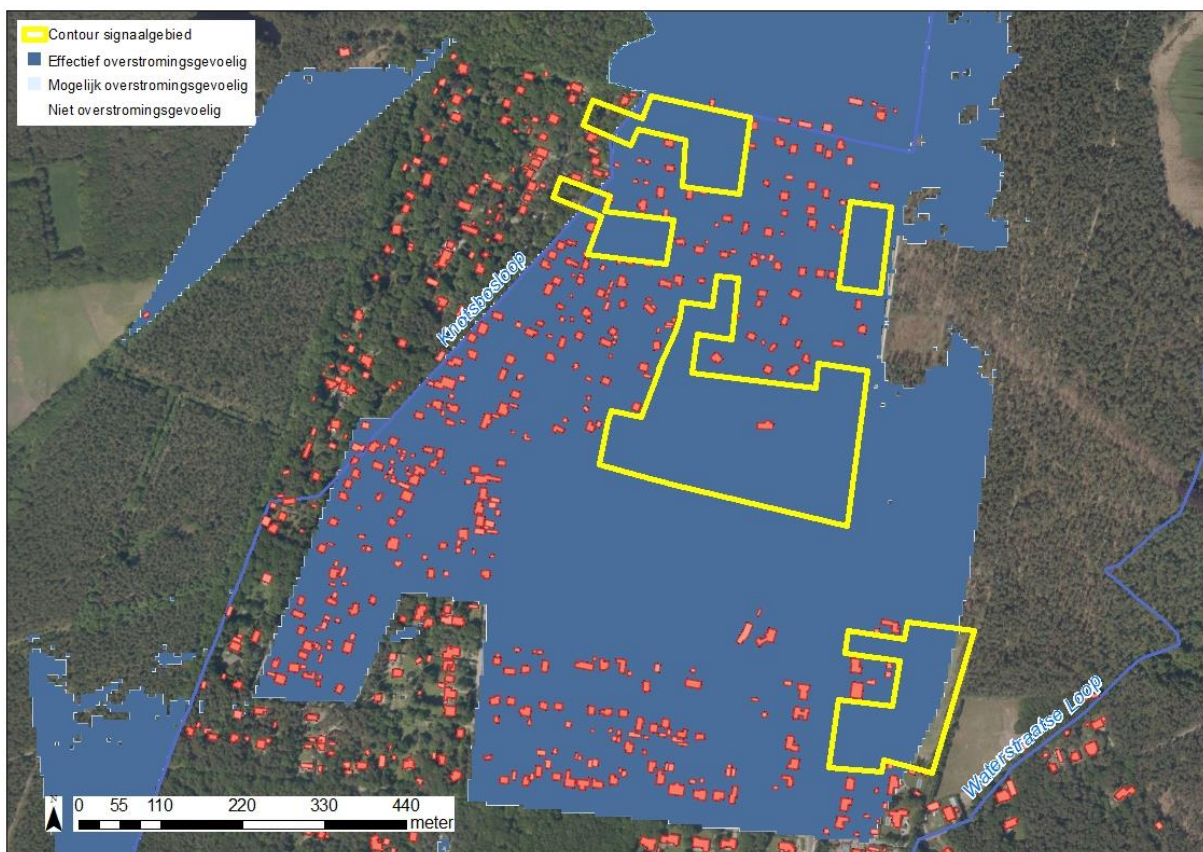
De Knotsbosloop sluit in het noorden en het westen aan op het gebied voor verblijfsrecreatie. De Knotsbosloop is verder afwaarts tot aan de monding in de Zwanebeek-Wezelsebeek op meerdere plaatsen effectief overstromingsgevoelig.

^[3] "Onderbouwing van het overstromingsrisicobeheerplan voor de onbevaarbare waterlopen, VMM, 2013"

De Waterstraatse loop passeert ten zuidoosten van het signaalgebied. Ook de Waterstraatse loop is verder afwaarts lokaal (bv ter hoogte van de monding in de Kleinebeek) effectief overstromingsgevoelig. De provincie heeft een aantal aanpassingen doorgevoerd aan duikers ter hoogte van de Waterstraatse loop samenspoend met een rioleringsproject. De provincie Antwerpen geeft aan dat het hydraulisch model van de Waterstraatse loop ter hoogte van het signaalgebied niet in staat is om overstromingen correct weer te geven. Het model focust vooral op de meer stroomafwaartse delen (grofweg ten zuiden van de Bethaniënlei).

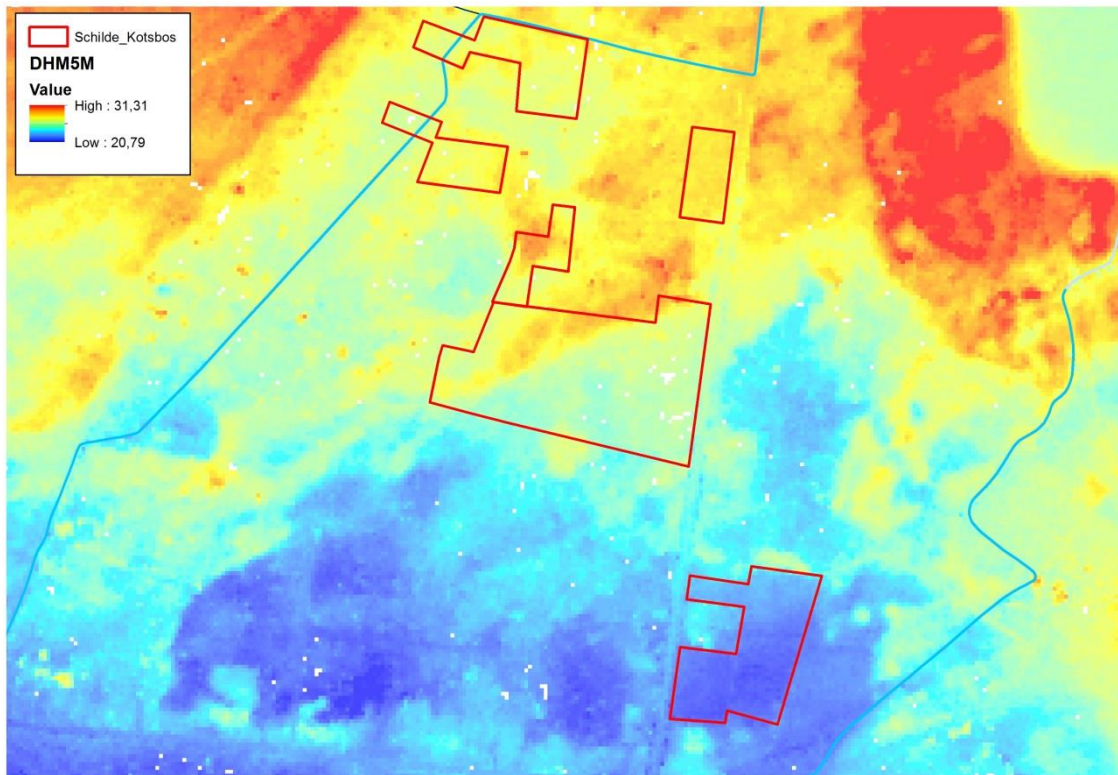
Het digitaal hoogtemodel (zie onderstaande figuren) geeft een duidelijk reliëfverschil weer binnen het signaalgebied. Vooral het zuidelijke woonpark is merkkelijk lager gelegen, onmiddellijk aansluitend bij het valleigebied van de Waterstraatse loop. Het noordelijk gelegen woonpark kent een oost-west structuur, welke de waterscheidingskam vormt tussen de Waterstraatse loop en de Knotsbosloop.

De recreatiezone langs de Waterstraat is hoger gelegen. Risico op wateroverlast vanuit de Knotsbosloop lijkt hier beperkt. De delen van de recreatiezone onmiddellijk aansluitend op de Knotsbosloop hebben wel een zeker risico op overstroming vanuit de waterloop (zoals in 2003). Bij de recente wateroverlast van 15 januari 2016 stond een gedeelte van de Vijverlaan ± 20cm onder water, doordat de Knotsbosloop buiten zijn oevers trad. De controleur van de provincie heeft een verstopping gevonden tussen twee percelen in privé-bezit. Enkele uren na het verwijderen van de verstopping, is het water volledig weggetrokken.

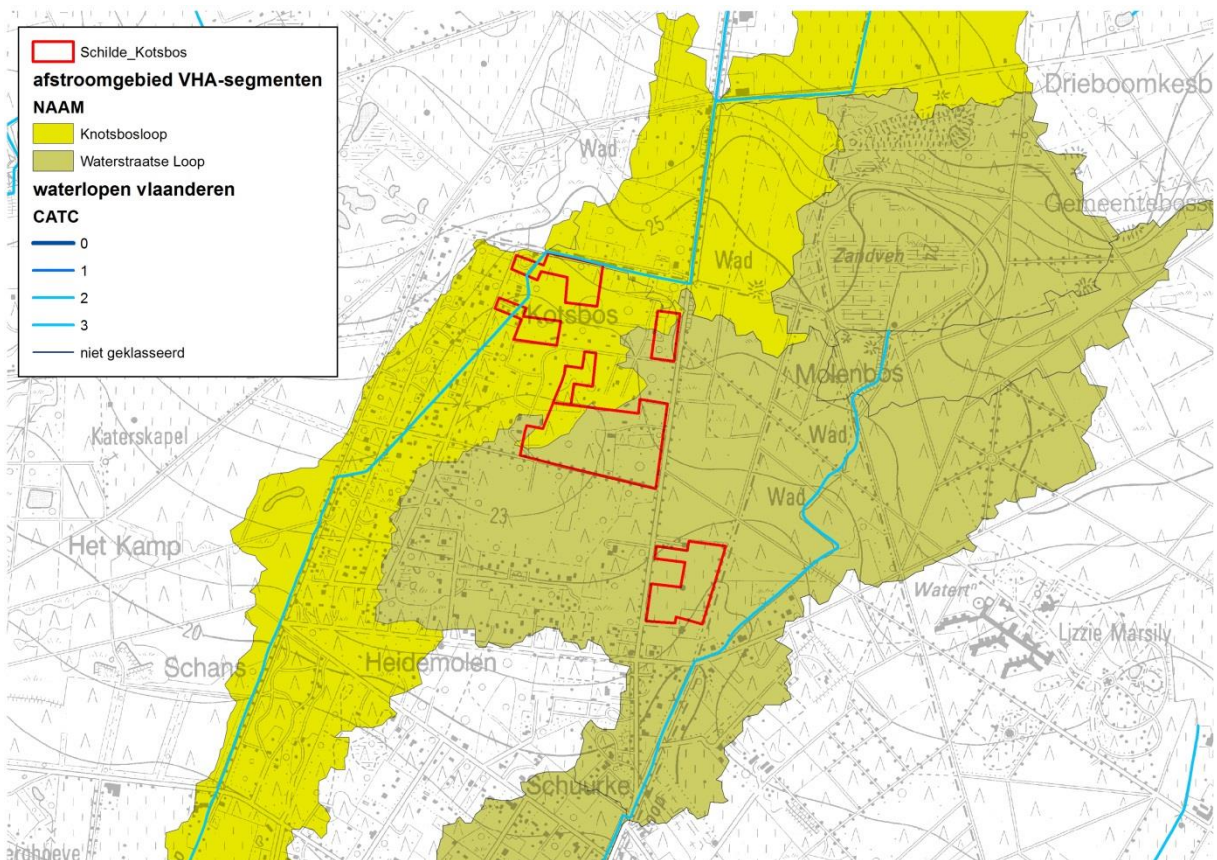

Figuur: watertoetskaart van het signaalgebied op recente orthofoto (medio 2015) met aanduiding van de overstromingsgevoelige gebieden (lichtblauw = mogelijk overstromingsgevoelig; donkerblauw = effectief overstromingsgevoelig), volgens Ministerieel Besluit dd. 1/6/2014. Weergave van reeds goedgekeurde signaalgebieden in de omgeving.

Figuur: digitaal hoogtemodel van het signaalgebied.

Figuur: afstroomgebieden Knotsbosloop en Waterstraatse loop op topografische kaart.

4 Gebiedsvisie

4.1 Visie Integraal Waterbeleid

Het signaalgebied maakt deel uit van het brongebied van de Wezelsebeek-Zwanebeek en Kleinebeek, zijlopen van het Groot Schijn. Het stroomgebiedbeheerplan voor de Schelde benadrukt het belang van de drietrapsstrategie vasthouden-bergen-afvoeren, waarbij het brongebied een maximale rol moet spelen in bovenstroomse infiltratie en buffering en er voldoende ruimte voor de waterloop wordt voorzien.

4.2 Ruimtelijke visie (structuurplannen ed.)

De voorschriften uit het BPA Kotsbos zijn gericht op het verlenen van permanent woonrecht voor de aanwezige weekendhuisjes in het gebied. De aanduiding 'recreatiezone met beperkt woonrecht' uit zich in beperkingen op het vlak van de maximale bouwoppervlakte en maximale verhardingen.

In het BPA Kotsbos was de verlegging van de Knotsbosloop voorzien. Dit werd op heden niet uitgevoerd (en staat ook niet op de planning).

Het gedeelte woonpark werd in het GRS aangeduid als te bevrozen voor ontwikkeling van woonuitbreidingsgebied elders.

4.3 Lopende initiatieven

/

5 Historiek overleg lokale besturen

Bij de screening van de relevante signaalgebieden en de opmaak van de ontwerp-startbeslissingen werden naast de lokale besturen ook andere relevante instanties uitgenodigd.

Selectie signaalgebied:

Overleg gebiedsselecties op 28/08/2014: Filip De Clercq (afdelingshoofd grondgebiedzaken, Schilde) en Liesbet Michiel (stedenbouwkundig ambtenaar, Schilde) aanwezig.

Gebiedsgericht en thematisch overleg 17/09/2014: Filip De Clercq (afdelingshoofd grondgebiedzaken, Schilde) aanwezig.

Overleg opmaak startbeslissing:

07/05/2015 te Schilde. Aanwezig: Dirk Bauwens (burgemeester), Steven Dietvorst (schepen ruimtelijke ordening), Liesbeth Michiel (stedenbouwkundig ambtenaar), Filip De Clercq (beleidscoördinator grondgebiedzaken), Raïssa Bratkowski (extern medewerker dienst ruimte), Birgit Clippeleyr (themaconsulent ruimte/wonen), Yves Goossens (dienst Integraal Waterbeleid, provincie Antwerpen), Dirk Schoofs (Ruimte Vlaanderen), Bram Van Ballaer (Ruimte Vlaanderen, bekkensecretariaat) en Sandra Franck (bekkensecretariaat).

21/04/2016 te Schilde. Aanwezig: Dirk Bauwens (burgemeester), Liesbeth Michiel (stedenbouwkundig ambtenaar), Filip De Clercq (beleidscoördinator grondgebiedzaken), Dirk Schoofs (Ruimte Vlaanderen) en Sandra Franck (bekkensecretariaat). Bespreken van de ontwerp-startbeslissing.

Op 09/05/2016 heeft het college van burgemeester en schepenen zijn goedkeuring gehecht aan de ontwerp-startbeslissing.

6 Keuze ontwikkelingsperspectief, instrument en initiatiefnemer

C: nieuwe functionele invulling voor het gebied

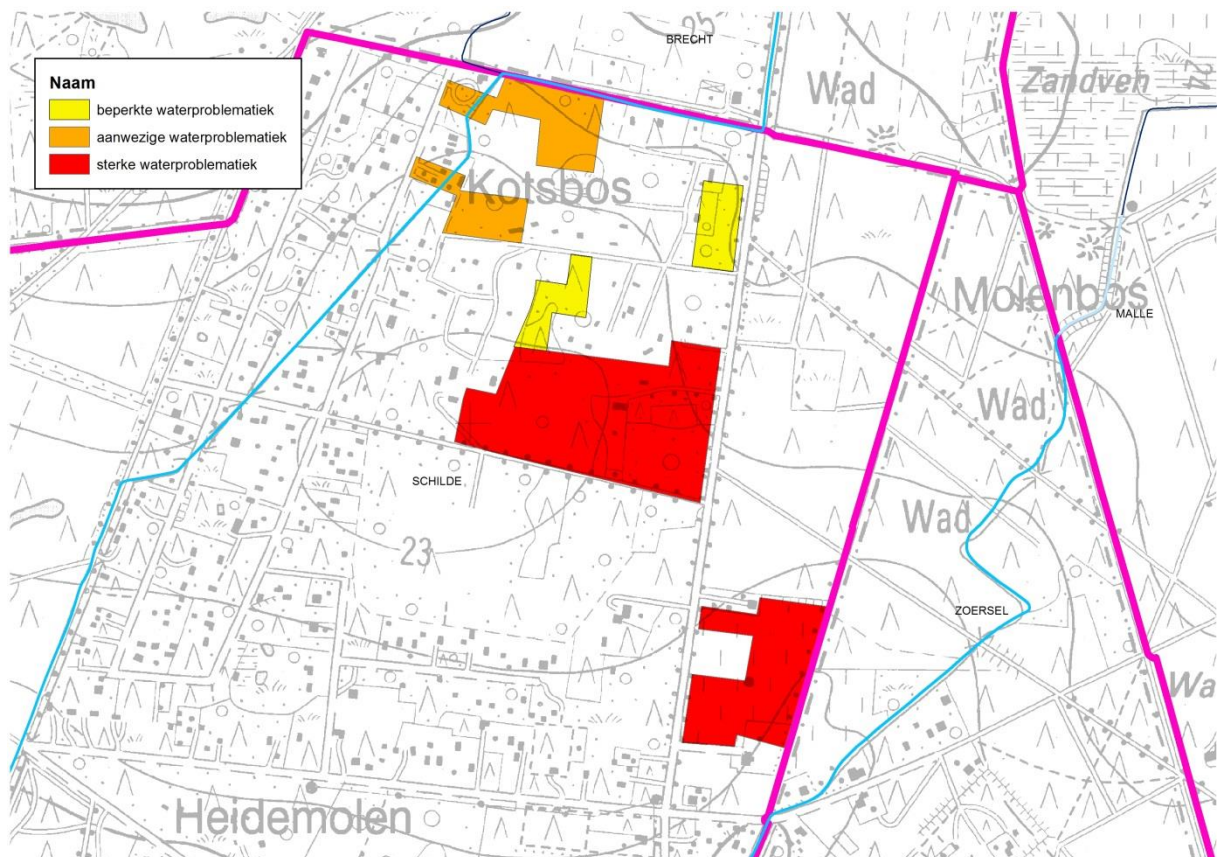
Het woonpark is effectief overstromingsgevoelig en bevindt zich in de onmiddellijke invloedssfeer van de Waterstraatse loop. Zowel vanuit het watersysteem als vanuit een ruimtelijke visie (gemeentelijk ruimtelijk structuurplan), is verdere bebouwing hier niet gewenst. Een omzetting naar een openruimtebestemming is wenselijk.

B: maatregelen met behoud van bestemming

Voor de lager gelegen percelen binnen het BPA recreatie in de onmiddellijke omgeving van de Knotsbosloop is een behoud van bestemming mogelijk, mits de nodige maatregelen ten aanzien van het watersysteem. De bestaande waterbergingscapaciteit ter hoogte van de beboste tuinpercelen moet maximaal gevrijwaard worden, om afschuiving van de wateroverlastproblematiek naar de bestaande buitenverblijven te vermijden. Ophogingen van tuinpercelen zijn verboden. Eventuele ophogingen thv de buitenverblijven moeten op het eigen terrein gecompenseerd worden.

A: watertoets

Voor de hoger gelegen percelen binnen het BPA (zie onderstaande figuur) geldt de watertoets.

Instrument:

Opmaak RUP

Initiatiefnemer:

Gemeente Schilde

7 Conclusie signaalgebied en beslissing Vlaamse Regering

Conclusie signaalgebied

Het signaalgebied wordt gedifferentieerd in drie op kaart aangeduide zones op basis van de hoogteligging/waterproblematiek langsheen de Knotsbosloop en Waterstraatse loop. Het deel gelegen in woonpark wordt herbestemd naar een openruimtefunctie. Voor de lager gelegen percelen binnen het BPA recreatie in de onmiddellijke omgeving van de Knotsbosloop is een behoud van bestemming mogelijk, mits de nodige maatregelen ten aanzien van het watersysteem. De bestaande waterbergingscapaciteit ter hoogte van de beboste tuinpercelen moet maximaal gevrijwaard worden, om afschuiving van de wateroverlastproblematiek naar de bestaande buitenverblijven te vermijden. Ophogingen van tuinpercelen zijn verboden. Eventuele ophogingen t.h.v. de buitenverblijven moeten op het eigen terrein gecompenseerd worden.

Beslissing Vlaamse Regering d.d. 31/03/2017

De Vlaamse Regering hecht haar goedkeuring aan het bovenstaand ontwikkelingsperspectief en gelast de bevoegde instanties om het ontwikkelingsperspectief te respecteren en de voorwaarden uit de ontwerp-startbeslissing door te vertalen bij de toepassing van de watertoets.